

TÖÖLISTE HÄÄL

Detsember 1937

E. Töölisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälkandja

Ametiühingute liikmemaksudest ja kassadest.

A. Pank.

Et aasta vahetusel igal ametiühingul tuleb koostama hakata tulevase aasta eelarvet ja kindlaks määrata ühtlasi ka liikmemaksu suurus, millel õieti tuge-nebki ametiühingute eelarve, tahaksin mõne reaga puudutada neid küsimusi ja ühtlasi näidata, et selles osas meie ametiühingutes pole asjad korras. Oma väite õigustuseks toon võrdlevaid arve 1936. aasta ametiühingute aruannetest, millised on esitatud Eestimaa Töölisühin-gute Keskliidule.

Kõigepealt liikmemaksud. Aruanne-test nähtub, et aruande-aasta lõpul oli Keskliidu ümber koondunud ligi 13 tuhat ametiühinglast 49 mitmesugusest ühin-gust ja liidust, millede liikmemakse või-me liigitada nelja järku. Esimesse järku kuuluvad 6 trükitöölise ühingut, need oma liikmemaksuga, 1—4 krooni kuus, tõusevad julgesti Lääne-Euroopa ameti-ühingute liikmemaksude keskmise tase-meni. Samasse järku võime veel lisada Tallinna Ahjutöölise Ühingu ja Eesti Ehi-tus- ja Puutöölise Ühingu parketitöölise sektsiooni, mille liikmemaks on keskmiselt üks kroon kuus ja mis annab ehk veel kuidagi välja Lääne-Euroopa ameti-

ühingute liikmemaksu normi, ühe tunni tasu liikmemaksuks nädalas. Kõigi ülal-nimetatud ühingute liikmete arv moodus-tab aga kõigest veidi üle 6% organisee-ritud tööliste arvust.

Teise järku võiks arvata Tallinna Metallitöölise Ühing, mille liikmemaks on 1% palgast. Et aga selle ühingu liik-meskond moodustab alla ühe % kogu organiseeritud tööliskonnast, siis ei saa nendega arvestada.

Kolmanda ja kõige suurema järgu moodustavad ühingud, millede liikme-maks on 20—35 senti kuus. Sellesse järku kuuluvad 73% kogu organiseeri-tud tööliskonnast. Nende ühingute liik-memaksudest piisab tarvilikuks ameti-ühingu asjaajamiseks ja hädavarjaliste ruumide muretsemiseks. Selle liikme-maksu juures pole aga võimalust tunta-vaid tagavarasid koguda, ehk olgu siis, kui seda hankida kõrvalisel teel, rääki-mata palgalise asjaajaja-organisaatori pi-damisest, kellela suurema ametiühingu tegevus ei saa olla küllalt tagajärjerikas, nagu näitavad seda kogemused nii sise-kui välismaalt. Parem on nende olukord

siis, kui nad saavad toetust kohalikult omavalitsuselt, mida mitmed omavalitsused ka annavad.

Neljandas järku kuuluvad ühingud, millede liikmemaksud on kaks krooni ja alla selle aastas, mõnel isegi 50 senti aastas. Nende ühingute liikmete arv moodustab organiseeritud tööliste arvust 20%, milline % on küllalt suur. Sellest liikmemaksust ei jatku korraliku ametiühingu asjaajamise-kulude katteks, rääkimata muudest ülesannetest. Nad peavad sissetulekuid hankima igasuguste pidude, loteriide ja muude ettevõtete näol, mis aga nende juhtkonna energiast tarvitab seevõrd suure osa, et tahes või tahtmata jäävad ametiühingulised ülesanded kõrvale ja need seltsid muutuvad tavalisteks laulu- ja mänguseltsideks, millel ametiühingutega vähe ühist.

Hästi organiseeritud ametiühingulistes maades ei osata selliseid liikmemakse kujutledagi, nagu meie ametiühingutest 93% maksavad. Rootsis, näiteks, juba 1923. aasta ametiühingute kongressi otsuse järgi ei saa ülemaalse keskliitu kuuluda ametiühingud, millede liikmemaksud on meestel alla 23,40 krooni ja naistel alla 13 krooni aastas, tegelikult on seal liikmemaksud kaugelt suuremad ja ulatuvad paljudel kaugelt üle saja krooni aastas.

Esitatud aruannetest nähtub aga veel sedagi, et neidki väikesi liikmemakse ei tasuta korralikult, keskmine liikmemaksutamise % teeb välja vaid 70, kui arvestada liikmete arvu ühingutes, mõnel ühingul langeb see % koguni 35 peale. See tõsiasi veel tunduvalt vähendab meie ametiühingute liikmemaksu määra, kuna teiste maade ametiühinglased tasuvad oma liikmemaksud märksa paremini.

Ka meie liikmemaks ülemaalsele keskliidule on naeruväärt väike — üks sent liikme kohta kuus! — Kui ametiühingud kuidagi seni on läbi ajanud ilma palgalise tööjõuta, siis ülemaaline ühingute keskliit ei saa tulla toime palgaliseta. 100—110 kroonilise sissetuleku juures seda aga võimalik pidada ei ole, selle tagajärjel olemegi alati olnud teistest ärarippuvad, varemni Skandinaavia ametiühingute liitudest, nüüd riigi eelarvest. Siinjuures ma ei taha eitada, et töölisühingutel pole riigilt toetuse saami-

seks õigust, sest kui antakse toetusi organisatsioonidele, kelle sotsiaalne tähtsus riigis on tuntavalt vähem ametiühingute tähtsusest, siis oleme ka meie õigustatud seda saama. Mida teeme siis, kui mingisugustel põhjustel peaksime ilma jääma igasugustest toetustest? — Siis on meie ametiühinguline liikumine lapsekingadesse tagasi läinud. Sest pole mõeldav tugev ametiühingute võrk ilma ühendava sidemeta, olgu üksikud ametiühingud siis kui tugevad tahes.

Kui meie liikmemaksud on väikesed, siis veel väiksemad on meie ametiühingute varad. Kahjuks kõik ühingud pole aruannetes näidanud oma varade väärtust, et aga 49 ühingust siiski 32 on seda teinud, selle järgi saab siiski kaunis täieliku ülevaate. Nende 32 ühingu või liidu varanduste koguväärtus on kokku 52 tuhat krooni. Kui arvesse võtta nende liikmete arvu, mis on 7160, siis teeb see keskmiselt iga liikme kohta 7,33 krooni. Rikkamaid ühinguid, võrreldes liikmete arvuga, on Antsla Töölisühing, kus iga liikme kohta tuleb varandust 85 krooni, sellele järgneks aruannete järgi Tallinna Metallitöölise Ühing, 28,75 krooniga liikme kohta, teistel tuntavalt alla selle. Väeseimal ühingul aga on varandust liikme kohta kõigest 60 senti. Nagu juba tähendatud, on varanduse väärtuse kohta andmeid andnud 65% ühingutest, siis tuleb oletada, et ülejäänud 35% ühingute varandused on niivõrd väikesed, et neid ei peetud tarvilikuks aruannetes näidata ja need koosnevad ainult mõnest kümnest, paremal juhul mõnest sajast kroonist, mis aga kokkuvõttes tuntavalt halvendab keskmist varanduse väärtust iga üksiku liikme kohta. Võib kaunis julgelt ütelda, et Eesti ametiühingute varanduste koguväärtus ei tõuse üle 70 tuhande krooni, või iga üksiku liikme kohta keskmiselt 5 krooni.

Vaatleme nüüd, mida võime selle varandusega ametiühinguliste ülesannete saavutamiseks teha. Kõigepealt tuleb arvestada, et osa varandust koosneb raamatukogudest, inventaarist jne., kahel ühingul ka kinnisvarast, mida nii kergesti rahaks teha ei saa. Sellise varanduse väärtuse võime kindlalt arvestada ühe kolmandiku koguväärtusest, seega jääks ühingute rahaliseks varanduseks mitte üle 50 tuhande krooni.

Ametiühingute üheks ülesandeks on oma liikmeskonna abistamine mitmesugustel erijuhtudel. Üks ametiühingute rahalistest põhiülesannetest on liikmeskonna abistamine palgavõitluse puhul. Teada on aga, et trükitöölise palgavõitluse puhul 1928. aastal maksid nende ühingud streigi toetuseks üle 20 tuhande krooni. Neilgi oli see võimalik selle tõttu, et Rahvusvaheline Trükitöölise Sekretariaat neid rahaliselt toetas. Meil on aga rahvusvaheliselt organiseeritud ainult mõned üksikud liidud. Kui jätta välja trükitöölise ja veel paar teist ühingu, kelle liikmemaksud tõusevad rahvusvahelise tasemeni, siis ei suuda meil ükski ühing palgavõitlust rahaliselt selliselt toetada, et seda pikema vastuseisu korral edukalt võita. Suur osa meie ametiühingute varandustest kasutatakse liikmeskonnana abistamiseks surma juhtudel, mõned ühingud on tegelikult ainult matusekassad ja nende vara ei kasutata ühekski muuks ametiühinguliseks eesmärgiks. Ka teiste maade ametiühingud abistavad oma liikmeid peale palgavõitluse ja töötaoleku veel mitmesugustel muudel juhtudel, kuid selleks on neil erimaksud, mida ei arvestata liikmemaksu hulka.

Vaatleme siis, mida tuleks teha liikmemaksu tõstmiseks ja sellega ühtlasi ka kassade tugevamaks muutmiseks, ning kuidas seda läbi viia. See pessimism, mis mõnel pool on maad võtnud, et ametiühingud ei saa oma ülesandeid täita, ei ole õige. Ametiühingud, kes on hästi organiseeritud, saavad ka nüüd oma liikmeskonna majandusliku olukorra parandamiseks palju teha ja seda ongi tehtud, viies läbi palgakõrgendusi ja kollektiivlepinguid. Ametiühingud on ja jäävad ka edaspidi tööliste ainukesteks majandusliku olukorra parandamise organiteks.

Meil on maksev arvamine, et kui ametiühingute liikmemakse tõsta, siis ametiühingud jäävad jõuetuks, see pole aga õige. Selle ümberlukkamiseks võime näiteid saada nii sise kui välismaalt. Tugevamate ametiühingute maade liikmete arv hakkas ainult siis hoogsamalt tõusma ja liikmeskond püsivamaks jääma, kui tõsteti liikmemakse ja sellega avanes ühinguil võimalusi oma liikmeskonda tuntavalt abistada. Et need raha-

lised toetused polnud mitte väikesed, seda näeme sellest, et ajavahemikul 1912.—1924. andsid Rootsi keskliidu ümber koondunud ametiühingud oma liikmeskonnale ainult streigi ja töösulu puhul toetuseks ligi 35 miljonit krooni. Sellised toetused sunnivad töölisi püsivamalt jääma ametiühingusse ja organiseeruma suurema hooga. Kui kõigest neist töölistest, kes millalgi on olnud ametiühingu liikmeteks, 75% ametiühingutesse püsima oleks jäänud, siis ei oleks meie ametiühinglaste arv mitte 13 tuhat, vaid vähemalt 40—50 tuhat. Kui meie trükitöölised on üks parimini organiseeritud osa töölistest, siis just selletõttu, et nende ametiühingu maks on kõrge. Liige, kes kord ühingusse on astunud, ei jää nii kergesti sealt eemale, sest iga maksitud nädalaga tõusevad ka temal abistamise võimalused.

Et suurem liikmemaks ei peleta eemale liikmeid, vaid neid pigemini aitab organiseeruda, selleks veel paar näidet. Viljandi Töölisühingu liikmemaks 1935. aastal oli 1 kroon ja aasta enne seda koguni 50 senti aastas, liikmete arv samal ajal kõikus 20 ja 30 vahel, samal aastal asutasid Viljandi jalanõude töölised endale ühingu, määrates liikmemaksuks 30 senti kuus. Aasta lõpuks suutsivad nad oma ühingu ümber koondada üle 100 liikme, kuna üldühing püsis samal tasemel, olgugi et üldühingu tegevuse ala ja liikmete vastuvõtu tingimused olid palju avaramad. Samasuguse pildi saame, kui vaatleme Narva ja Tartu nahatöölise ühinguid. Ülemaalise kingseppade palgavõitluse puhul 1935. aastal oli Narva ühingul liikmeid 250, Tartu ühingul kõigest veidi üle saja. Narva ühingu liikmemaks sellel ajal oli 50 senti aastas, mis andis küll võimaluse ajutiselt liikmete arvu suureks tõsta, kuid mitte pidevalt hoida, sest juba palgavõitluse kestvusel osa liikmeid lahkus ühingust, sest esitatud nõudmisi ei suudetud läbi viia ja palgavõitlus nurjus peaaegu täielikult, milleks osaliselt aitas kaasa ka ühingu rahaline nõrkus.

Tartu ühingu maks on 3,60 krooni aastas, ta suutis palgavõitluse puhul osaliseltki toetada töölisi, lõpetas palgavõitluse ligi 100% tagajärjega palkade suhtes, jäi ainult saavutamata kollektiivleping. Aasta hiljem oli Narva ühingul

liikmeid 50 ümber, Tartu ühingul aga 270. Veel enam. Tartu kingsepad saavutasid elukalliduse tõusu puhul ametiühingu läbi 1936. aastal 10% töötasu tõusu, Narva kingsepad samal ajal pidid lepima sellega, et sellestki vähesest töötasust tehti kärpimisi, vaatamata elukalliduse tõusule.

Kuigi esmalt peaks liikmemaksu tõstmise korral tekkima ühingu liikmete langus, see langus ei kesta kaua; siis algab tõus, mis kestab seni, kui oleme saavutanud sellise taseme nagu on seda teiste demokraatlikkude maade ametiühingutes. Olguigi, et algus on raske, kuid ükskord peame ikkagi selleks algust tegema, muidu meie edasi ei saa.

Lõpuks liikmemaksu tasumise viisidest ja nende laekumisest. Nagu juba ülal tähendasin, laekub meil liikmemakse keskmiselt 70%, kui aga tõsta liikmemakse ja jääda vana korra juure liikmemaksude kogumises, siis langeb kõrgema maksu juures tasumise %

veelgi. Teatavasti teiste maade ametiühingud on liikmemaksu kogumise terves ulatuses pannud usaldusmeeste peale. Osa ühinguid on ka meil moodustanud enestele usaldusmeeste võrgu, ja kus usaldusmeeste võrk on küllaldane ja need oma ülesannete kõrgusel, tõuseb ühingu liikmete arv ja liikmemaks laekub korralikult, kus aga puudub usaldusmeeste võrk, seal liikmete arv enne langeb kui tõuseb. Ka tuleb liikmemaksu arvestus ja tasumine viia nädalatele või kuule üle, aga mitte aastaviisi arvestada, nagu see seni paljudes ühinguis veel maksev on. Liikmemaks ise peaks tõusma vähemalt 50 sendile kuus, muidugi kus see läbiviidav, vähemalt 25 st. nädalas. Kasutagem praegust aega ametiühingute reorganiseerimiseks just liikmemaksu alal, ja meie oleme saavutanud ametiühingulises elus selliseid tulemusi, mida seni pole veel saavutatud. Selle töö tagajärjed annavad end juba paari aasta pärast tunda.

30 aastat rõivastustöölise ametiühinguid Tallinnas.

O. Pärn.

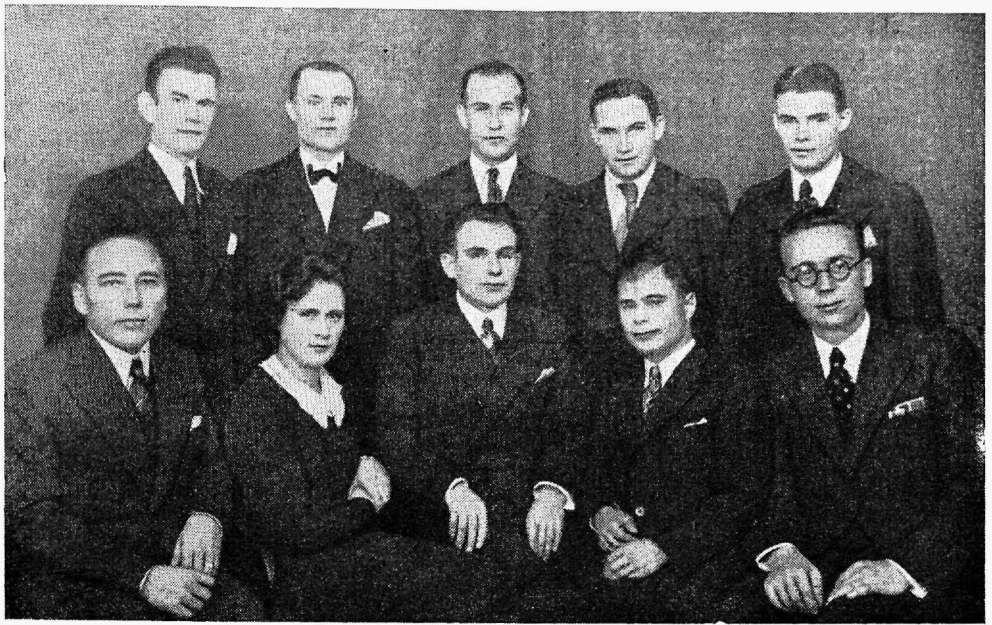
Tallinna rätsepatöölise ühisus pühitseb käesoleval aastal Tallinna rõivatöölise ametiühinguliste organisatsioonide 30. aasta tegevuse juubelit. See oli 1905. a. revolutsiooni ilusate, aaterikaste kuid ühtlasi ka sangarlike päevade otsest tulemus, et vene tsaarivõim oli sunnitud lubama töölise ametiühingute asutamist.

Tallinna rõivatöölised kuuluvad esimeste ametiühingulise töö ja organisatsioonide teerajajate hulka Tallinnas, kes ruttasid kasutama antud vabadust. Juba 1905. a. detsembrikuus astusid kokku ärksamad rätsepatöölised ja moodustasid toimkonna ametiühingu asutamise eeltööde tegemiseks, põhikirja koostamiseks ja registreerimiseks. Kuid alles 1906. a. sügiseks saabus võimudelt tagasi kinnitatud põhikiri, kusjuures sellest võimude nõudel tuli välja kustutada ametiühingu liikmete abistamine streigi puhul. Tegelikule tööle suudeti ametiühing rakendada alles 1907. aastal Tallinna Rätsepa-

töölise ühisuse nime all, mil valiti esimene korrapärane juhatus (8. aprillil), kuhu kuulusid: M. Alev, K. Laas, A. Ilves, P. Haarmann, K. Loodu ja neid J. Allik ja P. Penstein. Seepärast on 30 a. võitlusrohkele tegevusele tagasivaate tegemine täiesti õigustatud.

Peale otsese ametiühinguliste ülesannete täitmise asuti eeltöid tegema oma töökoja asutamiseks, mis hiljem ka teostus ja rea aastaid töötas vahelduva menuga.

Organiseerimistöö sel ajastul oli üsna raske ja 1907. a. lõpuks ei suudetud liikmete arvu tõsta üle 100. Järgnevad surveaastad endastmõistetavalt ei loonud soodsaid eeldusi ametiühingulise tegevuse normaalseks arenguks tõusuteel. Nii keelati ametiühinguil 1908. aastal senati sellekohase seletuse alusel igasugused kultuurilised ja seltskondlikud üritused, nagu avalike koosolekute, pidude, näitemängude ja kontsertide korraldamine. Lubatud tegevusaladeks jäid

Tallinna Rätsepatöölaliste Ühisuse 1937. a. juhatus.

oma liikmete majanduslik abistamine (toetuskassade loomine) ja palgavõitluse juhtimine. Lubatuks jäi isegi neil reaktioonigaastail töölistele streik oma majanduslike huvide kaitseks. Püsiva ja ennastalgava töö tulemusena ametiühing kasvab ja tugevnes pidevalt ning muutus aastatega võimsamaks. Teostati terve rida õnnestunud palgavõitlusi, millistel juhtudel esitatud nõudmisi tööandjate suhtes tuli läbi suruda streikide abil. Asuti võitlema kodutöö vastu rõivastustöö alal, kuna see tööviis on tervishoideeliselt kõige kurnavam pika ja reguleerimata tööaja, viletsate korteriolude jne. tõttu. Selle tegevuse katkestas maailmasõja puhkemine, milline kiskus ametiühingust ära kõik aktiivsemad jõud. Juba tol ajal püüdis ametiühing koondada organisatsiooni kõikide rõivastuse töölalade töölisi (meeste tellitud ja laager, naiste tellitud ja laager, kleidiõmblemine, pesutöö jne.).

1917. a. revolutsioonilises vabadusjoovastuses asuti uue hoo ja innuga korraldama rõivastustöölaliste ridu. Asutati uus ametiühing Tallinna Nõelätöölaliste Ametiühingu nime all, mille tegevuse ajutiseks peatas saksa okupatsiooni sõjavägede võim. Viimaste lahkudes ja Eesti iseseisvuse tekkimisel jätkati endise energiaga ametiühingulist tööd. Järgnevad

aastad on ärevamad kui ka kirevamad ametiühingu tegevuses. Tööpinge on suur, liikmete arv on suurem kui kunagi hiljem, kuid niisama suur on ka poliitiline pinevus. Parteipoliitilised kired, mis võimsalt lõomasid, kanti ka ametiühinguisse ja ametiühingud muudeti suuremalt jaolt poliitiliste parteide abiorganiteks, pannes neile parteipoliitilisi ülesandeid ja muudeti nii kogu Eesti ametiühinguline liikumine ajajärku poliitiliste jõudude mängukanniks. Sama vaim ilmneb ka Nõelätöölaliste Ametiühingus. Majandusliku võitluse alal sarvutatakse mõningaid võite (1920. a. streigi puhul jne.), kuid võib märkida ka suuri ebaõnnestumisi, mis nõuab ohvriks rea juhtivamaid ja aktiivsemaid ametiühingu tegelasi.

Järgnes Eesti ametiühingute must ajastu — 1924. a., millal suuremat osa ametiühinguid tabas sulgemine ja varanduste konfiskeerimine. Seesama saatus tabas ka Tallinna Nõelätöölaliste Ametiühingut.

Kuid juba sama aasta sügisel pandi julgemate ja teadlikumate rätsepatöölaliste poolt alus uuele ametiühingule — Tallinna Rätsepatöölaliste ühisusele, mis asus kolmanda organisatsioonina koguma ja koondama laialipillatud ja ärahirmutatud rõivastustöölisi. Nõudes rea aastaid

ennatsalgavat organisatsioonilist püsitööd, enne kui suudeti 1928. aastaks ametiühingu autoriteet ja võimsus tõsta sellisele tasemele, et suudeti ettevalmistada suurem ja laialisem palgavõitluse aktsioon, mis leidis tööliskonnas soodsa kõlapinna ja kõigiti õnnestus. Õnnestunud suurstreigi tulemusena saavutati palgakõrgendus, mis kindlustati kollektiivlepingutega tööandjate ja ametiühingu vahel. Saavutatud võitu tuli uuesti kindlustada 1931. a. streigiga, mis samuti kõigiti korda läks ja tööliste kollektiivlepingute kaudu kindlustas väärika palgataseme. Kui liikmete arv 1928. a. streigi järele tõusis ligi 700-le, siis oli see 1931. a. siiski veidi madalam, küünides vaid 500-ni.

Järgnevad kriisiaastad viisid ametiühingu peaaegu laostumiseni. Ühing ei suutnud massiliselt organisatsiooni valgunud liikmeskonda teadvustada, distsiplineerida ega siduda ametiühinguga püsivamalt. Halvavalt mõjusid ametiühingu tegevusele ka seespool puhkenud ideoloogilised suunavõitlused. Liikmete arv langeb järsult. 1932. a. ulatub see väevalt üle 100. Madalpunkti saavutab ühing nii tegevuselt kui ka liikmete arvult 1934. a., mil liikmete arv ulatub veel paarikümneni. Sellises olukorras ei suutnud ametiühing mingeid tõkkevahendeid tarvitusele võtta palkade languse vältimiseks. Tööandjad ütlevad üles kollektiivlepingud ja määravad töötasu suuruse oma äranägemise järgi kindlaks.

Huvi ametiühingu vastu ja tõus tegevuses hakkab ilmema taas 1935. aastal,

mil ametiühingu abil saavutatakse mõnel tööalal osaline palkadetõus. Järgneva, 1936. a. tegevus toimub jällegi jõudude konsolideerimise tähe all ja ametiühing võidab järjest uusi sõpru. Ühingu tegevus hakkab enam ja enam kõlapinda leidma tööliste hulgas. Võetakse arvuks osa ametiühingu üritusist, hakkab üsna tugevasti ühingusse koonduma ka naistöölisi laagrimantliõmblemise tööalalt. Neil õnnestub ühingu kaasabil isegi veidi töötasusid tõsta.

Uute liikmete pidev juurevool töötab ametiühingulist aktiivsust.

Eriti intensiivne on tegevus olnud käesoleval juubeliaastal. Kui täieõiguslike liikmete arv aasta algul väevalt tõusis poolteisesajani, on liikmete arv tõusnud aasta lõpuks 500 ligidale. Organisatsiooni kuulub meeste tellitud ja laagri töölisi, naiste laagrimantli töölisi, kleidiõmblejaid, pesutöölisi jne. Kevadel viidi läbi õnnestunud palgavõitlus, mille taqa-järjel palgad tõusid 10—20%. Tariifid kindlustati rea kollektiivlepingutega. Töötati välja kodutööliste kaitseseaduse põhi- alused, algutati kodutööliste viimine sotsiaalkindluse alla, astuti välja kodutööliste vabastamiseks käsitööstuskoja alt, tegutses õpiring, korraldati rida avalikke selgitus-koosolekuid, juurelõikuse kursus, rida seltskondlikke üritusi jne.

Ametiühing aitas kaasa E. Rätsepa-tööliste Liidu ellukutsumisele ja praegu Liidu 7 juhatusliikmest 5 kuuluvad ametiühingu aktiivse juhtkonna hulka.

40-tunnilise töönädala kaitseks.

Kord tuleb ja peab tulema aeg, mil majanduses ja sotsiaalses elus määrava õiguse omab mõistus ning inimesed küsivad üllatunult, kuidas võis see olla võimalik, et aastakümnete viisi miljonid inimesed asjatult otsisid tööd käitistes, mis piüüdsid üha suuremal määral valmistada kaupu, kuigi kauplemine turul kas pidur-dus või läks hoopis tagasi. Selles tulevikumaailmas kahtlemata uuritakse hoolega, kes oli õieti süüdi selles ja kes pidi kandma vastutust selle eest, et kasvava tehniiseerimise ja seega suureneva töövilkakuse juures ei lühendatud vastavalt ka tööaega.

Vastutuse-küsimust tuleb tööaja probleemi lahendamisel algatada vahetpidamata ka täna-päeval — nivalju kui see on võimalik. Rahvusvahelise Töötoimkonna Nõukogu abiesimees ja

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu juhatause liige C. Mertens on ajakirjas „Le Mouvement Syndical Belge“ avaldanud ses küsimuses mõjuka artikli.

Mertens juhib õigusega tähelepanu kõigepealt sellele, et need olid ju ametiühingud, kes aastakümnete jooksul on võidelnud tööaja lühendamise eest ja 1931. aastal jälle esimestena algatasid Rahvusvahelises Töübüroos 40-tunnilise töönädala probleemi, mida nad sellest ajast saadik on vahetpidamata ikka tõstnud esiplaanile, kuigi selle vastu seisid peaaegu kõik ettevõtjate ringkonnad kõigis riikides.

Ametiühingud olid algusest peale sellegi vastu, et 40-tunnilist töönädalat hakataks teostama üksikute tööstusharude viisi järk-järgult,

sest see nõuaks aastakümneid, enne kui jõutakse lühendatud tööajani kogu tööstuses. „Praktilised kogemused,“ ütleb Mertens, „tõendasid veel halvemat, kui sõandasid ennustada pessimistlikumad pessimistidest. Tõelisuses on sellest ajast saadik Rahvusvahelise töökonverentsi enamus hääletanud ainult kahe konventsiooni poolt.“

Ametiühingute pealekäämimise tagajärjel on nüüd uuesti võetud päevakorda 40-tunnilise töönädala teostamine täies ulatuses. Hiljuti Prahast peetud Rahvusvahelise Töötoimkonna Nõukogu koosolekul otsustati samuti võtta see küsimus 1938. aasta Rahvusvahelisel töökonverentsil arutusele.

Algab uus järk; asetatakse täie rõhuga kaalule vastuse-küsimus. Praha koosolekul kiirustati asja arutamist, meetod, mis alati ei anna häid tulemusi, teades sejuures, et ka kiirustatud korras lõppotsuse tegemine võib sündida mitte enne kui 1939. aastal. Sellepärast oldi arvamusel, et tuleb ära kasutada kõik võimalused korralisel teel saja võimalikult põhjalikuks otsustamiseks kõigile vastuvõetaval kujul.

Kui Prahast asuti teele, mis määras otsustava silmapilgu 1939. aasta peale, siis võib olla majanduslik areng on seks ajaks aidanud kaasa 40-tunnilise töönädala teostamise vajaduse selgitamisele ja vastutustunde tekkimisele.

Vastutuse-küsimuse asetab aga Mertens juba praegu seega, kui ta kogu maailma ees avaldab hääletamiskäigu üksikasjad. Kõik ettevõtjad,

välja arvatud prantsuse ja ameerika tööstuse esindajad, võitlesid tööliste rühma ettepaneku vastu. Tööliste rühma toetasid innukaimalt Justin Godart ja Lubin, s. o. prantsuse ja ameerika valitsuste esindajad. Lõpuks need kaks delegaati olidki, kes Jouhaux' ja Mertensi poolt koostatud resolutsiooni alusel esitasid Praha koosolekule ettepaneku, mis kiideti heaks 20 häälega 6 hääle vastuseisemisel. Poolt antud 20 häält koosnesid: 1) 8 töölisgruppi häält; 2) prantsuse ja ameerika ettevõtjad; 3) valitsuste esindajad Brasiiliast, Hiinast, Prantsusmaalt, Kanadast, Mehhikost, Norrast, Poolast, Hispaaniast, Ameerika Ühendriikidest ja Lõunaslaaviast. Nelja riigi esindajad keeldusid hääletamast: Inglismaa, Jaapani, India ja Čiili. Itaalia ja Nõukogude Liidu esindajad ei viibinud koosolekusaalis.

Mertens märgib lõpuks: Võime ütelda, keegi ei oodanud Praha koosolekul nii soodsaid tulemusi. Kuid kahtlemata Nõukogu hääletuse seetõttu tulemuste saavutamiseks aitas suuresti kaasa asjaolu, et kuni 1939. aastani jookseb läbi Genfi järve veel palju vett ja sellepärast avaneb nii mõnelgi küllaldaselt juhuseid end vabastada vastutusest. Kuid see arvestus ei tohiks siiski pidada paika. Just sellepärast, et otsustava silmapilgu on palju aega, kerkib üha sundivamalt esile tööaja lühendamise hädavaajalikkus ning vereratt päevast päeva ikka raskema vastutuse nende, kelle käitumine võiks takistada uuenduse teostamist.

Ringvaade.

Ametiühinglaste ja töölisvanemate kursus.

E. T. Keskliidu poolt Tallinnas korraldatud kursus ametiühinglastele ja töölisvanematele, mis algas 12. nov., leidis elavat osavõttu. Viimane enne jõulune loeng peeti 14. det. Enne jõulusel kursusel käsitleti peamiselt meie töökaitse seadusi ja määrusi, mille põhjalik tundmine on eriti tähtis töölisvanematele. Osavõtjaid kursusest oli 56 käitiseist ja 16 ametiühingust. Lektoritena esinesid sotsiaalministeeriumi, tööinspektsiooni, keskliidu ja teiste asutuste juhtivad jõud.

Peale jõulusel kursusel tuleksid käsitlemisele ametiühingutesse puutuvad küsimused. Kuna kursustega seoses olevad kulud on E. T. keskliidu kanda, siis keskliidu piiratud rahaliste võimaluste juures võib kursuse pidev jätkamine küsitavaks saada. Keskliit on samme astunud aineliste võimaluste leidmiseks ja selle küsimuse soodsal lahendamisel jätkub kursus ettenähtud kava ulatuses.

Tööliskorraldamine.

Tööliskorraldamisele, mis kahtlemata on üheks tähtsamaks ametiühingu ülesandeks, ei ole enamik ametiühinguid tarvilist tähelepanu osutanud. E. Töölise Haridusliit, kui tööliskorraldaja, ei suutnud ainelistel põhjustel haridustööle anda massilist iseloomu. Selleks, et suuremaulatuslikult haridustööd tööliste hulgas korraldada, moodustati Eesti Haridusliidu juure tööliskorraldamise toimikond, kuhu kuuluvad E. Haridusliidu, E. T. Keskliidu, Tööliskorraldajate ja Maatöölise ja Väikemaapidajate koja esindajad. Toimikonna tööst võttis osa ka E. Töölise Haridusliidu esindaja kuni väljalangemiseni välistel põhjustel. Toimikonna otsuse kohaselt anti populaarteaduslike loengute korraldamine ja õpiringide asutamisel kaasaaitamine Eesti Haridusliidule, kuna erialaliste loengute ja kursuste korraldamine jääb toimikonna liikmete ülesandeks.

Populaarteaduslike loengute teemad ja aine valik jääb kohalike loengute korraldajate ülesandeks, kuna need on võimalised teemad valikul arvestama ühtlasi kohalike olusid, eeldusi ja üldhariduslikku taset.

E. Haridusliidu kaudu on võimalik saada lektoreid järgmistelt ainealadelt: kultuuri- ja haridusküsimused, filosoofia ja psühholoogia, õigusteadus, majandusteadus, ühiskonna- ja kodanikuteadus, loodusteadus, maadeteaduse ja reisivestete ala, eesti ja üldine ajalugu, kirjandus ja tervishoid.

Lektorite saamiseks tuleb pöörduda kohtadelt otseteed Eesti Haridusliidu poole, märkides soovitava loengu teema või aineala, mille kohaselt saadetakse välja vastav etteandlane. Lektori tasu ja sõidukulu kannab Haridusliit, kuna kohapealne ülalpidamine kulu jääb loengut korraldava organisatsiooni kanda.

Õpiringide asutamisel vajalikkude juhtnööride saamiseks palume samuti pöörduda E. Haridusliidu poole. E. Haridusliidu aadress: Tallinn, Uus tän. 2—2, telefon 452-64.

Tall. Rätsepatöölise Ühisuse juubeliaktus ja koosviibimine.

Juubeliaasta tähistamiseks korraldati 23. novembril s. a. päeval sihtas. „Tallinna Rahvamaja“ ruumes juubeliaktus ja õhtul „Töölisvõimlas“ koosviibimine pidusöögiga, muusika ja tantsuga.

Aktus, mis algas kell 12.30, oli tõmmanud kokku saalitäie rahvast. Avasõna ütles ametiühingu esimees A. Oja. Ülevaatega 30-a. ametiühingulisest tööst esines ühingu asjaajaja O. Pärn, kuna „Rahva Sõna“ toimetaja E. Joonas esines aktusekõnega. Tervituste seeria avas sotsiaalministri esindajana töökaitse ja sotsiaalkindlustuse oakonna dir. J. Sonin. Järgnevalt võtavad tervituseks sõna E. Töölisühingute Keskliidu esindaja O. Ruus, Tööliskoja esindaja Kurvits, Tartu Töölisühingute Keskliidu esindaja Jalak, Rätsepatöölise Liidu esindaja Berger, Tartu Rätsepatöölise Ametiühisuse esindaja K. Kukk, Tallinna Rätsepmeistrite esindaja J. Kull, kes annab üle hõbedase lipuvarda märgi, Tekstiiltöölise Ühingu esindaja Kadakas, Trükitöölise Liidu esindaja Offenbach, Pärnu Töölisühingu esindaja Unt, Viljandi Töölisühingu esindaja Luis, Tartu Rätsepmeistrite esindaja Tuuder ja Riieturite Ühiskaubamaja (R. Ü. K.) esindaja Andreesen, kes annab üle juubilarile kauni kingitusena väärtusliku nahka köidetud auaadressi.

Aktuse lõppsõna ütles esimees A. Oja. Tallinna Töölismuusika Ühingu orkester kaunistas väärtuslike muusikapaladega kogu aktuse käiku.

Sama päeva õhtupoolikul kell 5 algas „Töölisvõimlas“ avaras saalis ametiühingu naisliikmete poolt ettevalmistatud, nägusalt ja rikkalikult kaetud laudade juures pidulik koosviibimine, millest võttis osa üle paarisaja ametiühingu liikme ja kutsutud külalise. Tantsumuusika eest hoolitses Tallinna Töölismuusika Ühingu salongorkester. Paljude organisatsioonide esindajad esinesid ajakohaste lauakõnedega ja õnnitlussoovidega. Tujuküllane koosviibimine lõppes kesköö paiku.

Ametiühing annab välja veel mitmekesise sisuga juubelialbumi, mille koostamine on praegu käsil.

1937. aastal kuuluvad ametiühingu juhatusse A. Oja (esimees), H. Pargesaar, H. Sauemägi, K. Palm, E. Rajasalu, V. Kurmiste, A. Luberg, K. Talmusk ja A. Ermas. Viimase lahkumise järele astus juhatusse H. Liivak. Palgalise asjaajajana toimib 1937. a. algusest ametiühinglane O. Pärn.

Eesti Ehitus- ja Puutöölise Ametiühingu koosolekul vastuvõetud resolutsioonid.

E. Ehitus- ja Puutöölise Ametiühingu viimasel koosolekul 21. nov. võeti vastu rida resolutsioone, mis peegeldavad meie ehitustöölise päevamuresid. Toome siin nende resolutsioonide sisu.

I

Üldkoosolek leiab, et Riigikohtu seletus ja selle tõlgitsemine vanema tööinspektori poolt lööb sügava augu senisesse töökaitse ja sotsiaalkindlustusse, jättes ilma igasugustest tööliste õigustest ehitustöölised, keda on palganud majaomanik ise oma maja ehitamiseks. Viimasel ajal ikka suurenev majade ehitamine müügi jaoks ja võimalike fiktiivsete vahekorjade loomine ähvardavad jätta suured hulgad ehitustöölisi igasugustest tööliste õigustest ilma, eeskätt haigus- ja õnnetuskindlustusest. Et sellega paratamatult väheneb ka kontroll ehitustehniliste nõuete täitmise järele, kuna Töölise Kinnitüsühisus enam ei ole huvitatud teatud ehituste tööõnnetuste ärahoidmisest, suureneb paratamatult tööõnnetuste arv ja iga ehitustöölise elu ja töövõime on uue korralduse tagajärjel hädaohus enam kui kunagi varem.

Üldkoosolek leiab paratamatu olevat seda tühja kohta seadusandlikult täita, arvates võimalikult kiiresti seadusega kõik ehitustöölised nende töökaitse- ja kindlustusnormide alla, mis praegu tööstuslikus töös muidu on maksvusel.

II

Üldkoosolek leiab, et tööaja pikkuse vabaksjätmine ehitustöös ja muus tööharudes tööhoocagadel ei ole tuluks töölistele, vastuksa aga on aidanud likvideerida tööpäeva piiramist üldse. Koosolek leiab vastava muudatuse enne uue tööhooja algust loomuliku olevat.

III

Üldkoosolek leiab, et ehitustöölised kui ka kõik hooajatöölised on õigustatud alluma haiguskindlustusele kogu aasta. Ta rõhutab seda Ehitus- ja Puutöölise konverentsi otsust veel kord, juhib sellele kõigi vastavate ametiühingute tähelepanu.

IV

Üldkoosolek peab äärmiselt tarvilikuks vanaduse, invaliidisuse ja eriti tööpuuduse vastu üldise kindlustamise kiire maksmapaneku nii, et juba kõige lähemal ajal vastavalt töölistel oleks abi kindlustatud. Kõigil asutustel, kes töötavad või tahavad töötada üldise heaolu ja eriti tööliste heaolu eest, on kohustus neid küsimusi alati esile tuua ja valitsusvõimude tähelepanu üldise kindlustuse küsimustele juhtida.

V

Eesti Ehitus- ja Puutöölise Ametiühingu üldkoosolek asub seisukohal, et tööliste haigekassad olgu tööliste endi poolt valitud demokraatlike omavalitsustega. Ametiühing ei poolda töösturite toomist haigekassade juhtimisse, kus nad ainult pidurdavalt võiksid tegutseda.

Tekstiiltöölise elust.

Sindi Tekstiilvabrikute Ühiseuse käitises valiti uus töölisnõukogu. Töölisvanemateks valiti E. Saar, A. Tamm, N. Lembit, M. Siigur ja A. Laason.

Kartus & Tuulingu riidevärvimistööstuses valiti esmakordselt töölisnõukogu koosseisus: A. Nukk, A. Leon ja A. Villmann.

Balti Puuvillavabrikus vallandati hiljuti üle 70 tööliste, nende hulgas 29 töölist, kes olid haiguse tõttu ravimisel olnud 4 nädalat ja rohkem. Uude töölisnõukogusse valiti V. Ado, A. Luige, H. Valder, Laidro, Kelberg, Seppel ja Tinn.

Novembrikuu lõpul vallandati Balti Puuvillavabrikus päevapealt kolm meistrit, haigekassa usaldusarst ja mõned kantseleiametnikud. Kuuldavasti olid vallandamise põhjuseks mõningad asjaolud, mis tehti kindlaks poliitilise juurdlusega.

Siiditööstus „Itaalias“ vallandatakse üks vahetus. Alates 2. dets. jääb käitises tööle kõigest 6 töölist.

„Vennad Toferi“ käitises on kavatsusel ratsionaliseerimine ja telgede arvu suurendamine 4-le. Ratsionaliseerimise kava tahetavat teostada juba 1. veebruariks 1938. a.

Raudtee peatehaste töölise koosolek.

Raudtee peatehaste töölise koosolek peeti 24. novembril.

Töölisnõukogu esimees J. Norman andis ülevaate nõukogu tegevusest, käsitades ühtlasi elukalliduse tõusu ja töölise palgataaset. Töölise ja teenijate palgaolude parandamiseks võeti vastu otsus: kiiresti tõusnud elukallidust ja korterikriisi alandatagu riigivõimu kaasabil 25% võrra. Kui see pole võimalik, siis tõstetagu töölise ja teenijate palku vastavalt elukalliduse tõusule. Päevatöölise lasteabiraha tõstetagu riigiteenijate lasteabiraha kõrgusele.

Raudteetehastes ja -depoodes on loodud oskustöölise abide palgaaste, mille varal noorte oskustöölise palgad madalal hoitakse. Koosolek otsustas nõuda, et kui õpipoois on õiendatud oskustöölise eksami tööoskusametis, siis ta arvatagu oskustöölise palgaastmele.

Töölise heakorrassa puutuvates küsimustes otsustati nõuda: igasse suuremasse töökotta ehitatagu veeklosetid, riidehoiu- ja pesemisruumid, töölisele, kelle töö on must või määrdü, antagu kaitseriided ja põlled, töökodade ruumid olgu soojad, 10—15° C vastavalt direktori käsu kirjale, päevatöölisele võimaldatagu suvepuhkust vähemalt kaks nädalat keskmise teenistustasuga.

J. N.

Toidu- ja maitseainete töölise ühingu tegevusest.

11. dets. peeti leivategijate, pagarite, kondiitrite ja väljavedajate ühine koosolek, mida juhatas

A. Kull, protokollisid E. Soot ja J. Arumäe. Referaadiga esines E. T. Keskliidu sekretär J. Jalaja.

Tähtsamaks koosoleku punktiks oli ühingu osakondade ühendamine. Koosolekul otsustati osakonnad ühendada ja valiti uus osakonna juhatus. Kõne all oli ka öötöökeeluse möödahiilimine pagaritöölise võtmisega nimeliselt töökoja osanikkudeks. Kuuldavasti tahetakse sotsiaalministeeriumi poolt fiktiivosanikkude küsimust lahendada erilise korraldusega.

*

Puhkepäeval, 12. dets. peeti ametiühingu korraldusel šokolaadi- ja kompekkitöölise koosolek. Juhatas Sürje, protokollis Marviits. Koosolekul kõnelesid L. Johanson ja E. Soot organiseerimise ja teistest töölalasse puutuvatest küsimustest.

*

Samal päeval peeti ka tubakatöölise organiseerimise ja osakonna koosolekud, kus esinesid samad kõnelejad.

Osakonna koosolekul valiti uus osakonna juhatus.

Ühingu lähema aja töökavas on kursuste ja loengute korraldamine, naisosakonna asutamine, näitetrupi asutamine jne.

Tallinna mööbelsepad organiseeruvad.

Mööbelsepad on olnud kuni 1935. aastani passiivsed organiseerimise vastu. Alates 1935. a. streigist asusid mööbelsepad intensiivsemale organiseerimistöele, pidades kõigepealt tarvilikuks oma sõltumatu organisatsiooni loomise. Väljudes sellelt seisukohalt peeti tarvilikuks Tall. Puutöölise Ametiühingu põhikiri muuta, ametiühingu, mille ümber mööbelsepad olid koondunud ja mis oli 1935. a. enne mööbelseppade streiki välja suremas, omades vaid 14 liiget. Streigist alates hakkasid mööbelsepad sinna ümber koonduma, päästes seega mainitud ühingu väljasuremisest.

Tallinna Puutöölise Ametiühingu põhikiri muudeti. Peale selle otsustati hiljem vastavalt põhikirjale muuta ka nimi, võttes uueks nimeks Eesti Mööbelseppade Kutseühing, nime-muudatus registreeriti siseministeeriumis 26. oktoobril 1937. a. Seega loodi mööbelseppade oma sõltumatu organisatsioon. Nüüd on Eesti Mööbelseppade Kutseühing asunud intensiivsele tiserite organiseerimisele ja nende olukorra parandamisele. Vahepeal kolis ühing Maakri tän. 15 soodsamatesse ruumidesse Pärnu mnt. 41.

Organiseerimise töö arendamiseks Eesti Mööbelseppade Kutseühing kuulutas k. a. novembrikuu tiserite organiseerimise kuuks, pidades mainitud kuul kaks organiseerimiskõnekoosolekut, 7. ja 28. novembril.

28. nov. peetud koosolek otsustas asuda alates 6. detsembrist tööaja seaduse täpsele täitmisele, tehes oma otsuse ringkirjaliselt teatavaks nii töölisele kui ka tööandjatele. Seni valitses tiseritöökodades sellel alal äärmine korralagedus, töötati isegi kuni 16 tundi päevas, ilma et sealjuures oleks sentigi ületunni-

tasu saadud. Alatud aktsioon näib andvat tagajärgi, sest suur osa töökodasid on asunud sellest kinni pidama. Kõrvalehiilimisi tuleb ette veel väiksemates käitistes, kuid ühingu juhatus loodab Töökaitse inspektori kaasabil ka neis maksvad seadused jalule seada. Siis vajavad veel järjekorras korraldamist töölepingu seaduse, palgalise puhkeaja seaduse ja haiguskindlustuse seaduse täitmine, milledes kõigis korraldamatus valitseb. Organiseerimise alal valitseb pidev tõusu tendents. Liikmete arv on 170, s. o. umbes 35% Tallinna tiseritest.

Töötülid.

Lorupi klaasivabriku töötüli, mis haaras kõiki käitise ajatöölisi, välja arvatud tükitöölised-klaasipuhujad, tehti Töötülide Lahendamise Komisjoni poolt sundotsus, mille põhjal kõigi ajatööliste töötasu tõsteti 2 sendi võrra tunnis. Otsus hakkas maksma 1. det. ja on maksev kuue kuu kohta.

Tallinna linna trammi töötüli tehti Töötülide Lahendamise Komisjoni teise koosseisu poolt sundotsus, mille põhjal lihttööliste palga alammääraks kinnitati meestele 25 senti ja naistele 21 senti tunnis. Konduktorite palga kõrgendati 1,5 sendi võrra tunnis. Peale selle kohustati linnavalitsust kandma palgaraamatusse pühade ja puhkepäevade kõrgendatud töötasu määrad. Veel peeti tarvilikuks, et palgaraamatusse kantakse kilomeetirahade ja bensinipreemiade alused.

Tallinna linna elektriijaama töölise palgu kõrgendati komisjoni otsusega 5% võrra.

Riigi Sadamatehaste töölise töötüli komisjoni otsusega tõsteti tunnipalga norme 5% võrra, kusjuures palga alammäärad meestel on 25 senti ja naistel 21 senti tunnis. Palkade 5% tõstmisega langes ära ajatöölise palgakõrgendus 3,5% võrra, mis pandi maksma k. a. märtsikuul. Veel otsuse kohaselt nähakse ette töötasu maksmine avansina tükitöölisele, kui tööd kestavad üle 3 kuu.

B. Schocheri käitise töölise palgakõrgenduses tehti otsus, mille põhjal kõigi töölise palgu tõsteti 1 sent tunnis.

Vennad Toferi naistöölise palgu, välja arvatud lihttöölised, tõsteti 5% võrra. Juhul, kui käitises minnakse 2 teljelt üle 3, siis peab töötasu tõusma 15% ja kui 2 teljelt 4, siis 20% võrra arvates kõrgendatud palgast.

Türipaberivabriku töölise palgu otsustas Töötülide Lahendamise Komisjon tõsta 1 sendi võrra tunnis. Nimetatud otsusega ei jäänud töölised rahule ja andsid protesti.

Tartu trükitöölised oma palgu korraldamas.

Trükitöölise Liidu algatusel on Tartu trükitöölised esinenud nõudmistega palgaolude parandamiseks. Nõuded on mitmekesised ja esinevad 10—20% piirides. Senini on kõrgendatud palkade asjus kokkulepe saavutatud ainult „Postimehe“ trükikojas, kus tõsteti palgu 1—3 kroonini nädalas, mis teeb välja keskmiselt 7%. Ka teiste trükikodadega loodetakse kokkuleppele jõuda, ainult „Looduse“ trükikojas, kus töötavad peajasjalikult nooremad töölised, kes pole organiseeritud, pole palgasuurendamise nõuet esitanud. Muidugi pole seal ka lootatavalt palgaolude parandamist.

Pärnu Nahatöölise Ühingu 5 aasta juubel.

Puhkepäeval, 5. detsembril Pärnu Nahatöölise Ühingu pidas oma 5. aastapäeva koosviibimist.

Koosviibimisele, mis toimus „Tööliskodus“, oli kogunenud suur hulk nahatöölisi ning külalisi. Koosviibimise avas Nahatöölise Ühingu esimees J. Jaakson. Oma sissejuhatavas kõnes sms Jaakson märkis ära neid raskusi, mis on olnud ühingu tegelastel selle organisatsiooni loomisest ja rajamisest. Vaatamata aga kõigile raskustele, on ühingu oma tegevuses kaunis edukas olnud. Paar aastat tagasi on Ühingu viinud läbi suurema palgavõitluse, mis lõppes tulemusrikkalt. Ettevõtjaskonnaga sõlmiti kollektiivlepingud. Neist lepinguist on alles pooled kehtimas, kuna osa ei suudetud uuendada, sest üldine loodus tööliskonnas oli selle juures põhjuseks.

Peale rohkearvuliste tervituste nii suusõnal kui traditeel kestis üldine tujuküllane koosviibimine edasi.

Pärnu ametiühinglaste ja käitisvanemate koosolek.

Puhkepäeval, 5. detsembril, pidasid Pärnu Töölise Ühingu korraldusel Pärnu ja Sindi käitisvanemad ja ametiühingute esindajad oma järjekorralist koosolekut.

Koosolekul esines ettekandega Tööliskoja sekretär I. Rebane, kes käsitles Töötülise seaduse muutmise vajadust ja kollektiivlepinguid. Kooslijad asusid seisukohale, et praegu kehtiv seadus tuleb muuta, et võimaldada töötüli alustamist ametiühinguil ning nende esindajate osavõtmist Tööliskoja esindajate asemel Töötülise lahendamise komisjonis.

Aruannetest töökohtadelt selgus, et tööturu pilt Pärnu kohta on kurb.

Sillatöödel on töö täiesti seisma jäämas. Töölised on üles üteldud ning seda selleks, et saadaks vabaneda endise lepingu alusel sõlmitud tingimustest. Töötõrvishoid tööde juures on halb. Töötamise aeg kessoonides on liiga pikk. Sillatööde juures on töölt vabanenud üle 130 töölise.

Linnaettevõtete töölised arv on vähenenud. Tööl on praegu vaevalt 60 töölise. Palgatingimusi parandatakse visalt. Mõnes osakonnas on mõnedel töölised palka tõstetud. Perekondadega töölised kohtu on maksma pandud perekonnapäevata. Lähemal ajal on karta, et töölised tuleb hakata töötama talvekuudel 3 päeva nädalas.

Nahatööstuses olukord näitab tunduvalt halvenemist. Kuni käesoleva aasta kevadeni, isegi poole suveni, oli töös ajajärk. Kuid järsku sügise algusel tuli tagasilöökk, kuna toornahkade hinnad hakkasid järsku langema ning on seni oma hinnas tagasi läinud ligi poole võrra. Selle tulemuseks on tootmisvõime langus, ning nüüd on asi läinud niikaugele, et lähemal ajal algab töölised vallandamine.

Kõrgivabrikus läheb töö endises ulatuses, kuid on ka karta, et töömaht jääb väiksemaks.

Linna elektriijaama töölised arvu on vähendatud, kuna suvised tööd on kõik läbi. Tööl on veel 45 töölise. Palkad on naistel kr. 0,20 tunnis, meestel kr. 0,32. Liinitöölised saavad kuni kr. 0,45 tunnis.

Saeveskid. Kõik saeveskid on seismas. Suurem osa neist seisab juba üle paari kuu. Vahepeal töötasid Lennuki ja Fröhlungi saeveskid, kuid tööd oli seal vaid paar nädalat. Saeveski ja platsitöölised arvu, mis selle tõttu töölt on vabanenud, võib arvata kindlasti 1000 peale. Kui endistel aastatel Kylvuineni saeveski töötas ikka aasta läbi, või kui oli seisakut, siis vaevalt paar nädalat, on aga nüüd asi ka selles saeveskis säärane, et töölised vallandati juba paari nädala eest, ning pole ka veel mingit väljavaadet selleks, et töö seal niipea algaks.

Smidti õlivabrikus sügisene tööaeg on käimas. Tööd on endisele töölised arvule, kuid töö- ja palgatingimused on halvad. Kui suvel samas töötavas saeveskis töölised nõudmise peale tõsteti palku, siis said juure ka õlivabriku töölised, nüüd aga, kus saeveski seisab, on õlivabriku töölised palku kärbitud.

Ehitustöödel on tööd lõppenud. Mõne töö juures töötavad üksikud töölised. Töö- ja palgatingimused on halvad. Ettevõtjad hiilivad mööda töölised arvamisest haigekassa alla. Rootslaste hotelli ehitustööde juures, on töölised haigekassamaksud mahavõetud, kuid kui töölised läksid arstiabi saama, selgus, et neid pole haigekassa alla võetud. Säärased nähted tulevad esile mitte üksi selle töö juures, vaid see on korduv nähe, ning tuleb esile peaaegu igal pool.

Mööblitööstuses tööd on, eriti jätkub seda enne pühi, kuna pühadeks on täita palju tellimisi. Palkad sellel tööalal on endised. Palkasid tõstetud ei ole. Tunnitööga teenivad töölised kr. 0,25—0,30, tükitööga kr. 0,30—0,40.

Sadamas praegu on tööl veel 120 meest, kuid see töö lõpeb varsti ning siis ei ole neil töölised enne tööd saada, kui algab 1938. a. uus navigatsioonihooaeg.

Tekstiiltööstuses on olukord endine. A/s. Linnavabrikus töötab peaaegu endine arv töölise. Palkaoludes oli väikene paranemine, kuid see ei vasta kuidagi elukalliduse tõusule. Bester ja Kovabrikus on töölised arv endine, kuid palgaolud ei ole paranenud. Naistele tõsteti palka 1 senti tunnis, meestele kuni 3 senti. Äärmiselt viletsad palgad on „Esimeses linna ketruvabrikus“, töölised arv on seal endine. Väiksemates tekstiilkäitistes on töötingimused ja palgaolud viletsad.

Kompvektivabrikus on töölised arv endine, kuid töö- ja palgatingimused on halvad. Eriti on halvad palgad naistöölised, kus teenitakse vähem kui 1 kroon päevas tükitööga.

Bliebernichi õllevabrikus on olukord endine. Töölised arv stabiilne. Palku on õige vähe tõstetud, 1 ja 2 senti tunnis.

Metallitööstuses on olukord enam-vähem endine. Töölised arvu on mõnes tööstuses vähendatud, kuid mõnes väiksemas töökohas on siiski mõni üksik töölise juure võetud. Palkaolude parandamist ei ole olnud. Mõni suurem käitis töötab liiga suure arvu õpilastega.

Linnaaitades on olukord, võrreldes paari eelmise aastaga, väga raske. Kui eelmistel aastatel seal ajal linnaaitades töötas mitusada töölise, siis nüüd on tööl vaevalt sada. Töötingimused ja palgaolud on halvad. Külmad ruumid, kole tolm, see on olukord, milles tuleb töölised töötada. Palkaolusid ei ole parandatud.

Järgmise päevakorrapunkti all arutati töötute küsimust. Suured hulgad töölise on töölt jäänud ning nende olukord on väga raske, kuna suvisest teenistusest ei jatku talviseks äraelamiseks.

Koosolek otsustas ühel hääl elitada sotsiaalministriile vastav märgukiri ning saata selle küsimuse selgitamiseks Tallinna delegatsioon.

Organiseerimise küsimuse all otsustati kokku kutsuda selle küsimuse arutamiseks erikoosolek.

Läbirääkimiste all tõsteti üles mitmed küsimused. Üheks tähtsamaks küsimuseks, mis kooslijate poolt üles võeti, on Pärnu Ühishäigekassa küsimus. Kooslijad, kelledest paljud kuuluvad ka häigekassa volinikkude hulka, ei saa kuidagi leppida selle olukorraga, mis valitseb praegu häigekassas. Kui kevadel häigekassa volinikkude peakoosolek valis uue juhatuse, kus said kohad 4 organiseeritud töölised esindajat, siis vana juhatuse mõne häigekassa ametnikuga hakkas igasuguste võtetega takistama uue juhatuse ametisse astumist. Kui aga novembri algul kinnituskonkordus tehtud otsuse järelle pidi häigekassa juhatuse üle minema uute meeste kätte, siis vana juhatuse sai hakkama sellega, et saatis sotsiaalministriile laimukirja uute meeste kohta, mainides selles muuseas, et need mehed viivad häigekassa majanduslikule hävingule. Kui Pärnu häigekassa majanduslik olukord on paranenud, siis tänu küll ainult organiseeritud tööliskonnale. Organiseeritud tööliskond on olnud selleks teguriks, kes on pidanud palgavõitlust peaaegu igal tööalal, et saavutada paremaid palku töölised. Organiseeritud tööliskond on igal pool kutsunud välja selgitada ning kindlaks teha kõik puudused ja kõrvalekaldumised, mis jätatakse tähtsate ettevõtjate konna poolt häigekassa maksude maksmata jätmisega. Need tegurid on aidanud kaasa häigekassa majandusliku olukorra parandamiseks.

Koosolek ühel häälel otsustas esitada kõik põhjendused sotsiaalministrile ning saata kaks esindajat isiklikult hr. sotsiaalministri juure selgeks tegema valitsevat olukorda haigekassas ja esitada seisukohti, et kinnituskogu otsust mitte seisma ei pandaks, ning et minister ei tarvitsaks oma õigust seisma panna uue juhatuse tegevusse astumiseks. Esindajateks valiti sm. A. Elend ja R. Peters.

M. U.

Pärnu pottseppadel oma iseseisev organisatsioon.

Kui 2 aastat tagasi Pärnu Tööliste Ühingu juure ellu kutsuti savitööliste seksioon ning see algusest peale energilist tegevust näitas organiseerides ligi 90% Pärnu pottseppadest, siis käesoleval aastal seksioon, tundes end küllalt tugevana, võttis üles küsimuse oma iseseisva organisatsiooni loomiseks, Registreeriti oma põhikiri ning 28. novembrist k. a. tegutseb Pärnus iseseisev savitööliste organisatsioon. Organisatsiooni aluskapitaliks jäi Pärnu Tööliste Ühingu savitööliste seksiooni raha ja varandus kogusummas ligi 100 krooni. Raha ja varandus anti uuele ühingule Pärnu Tööliste Ühingu juhatuse otsusega. Uue ühingu juhatusse valiti: M. Siigur, A. Põltsam, Lepp, Selling, Eek, Tornimäe, A do.

Pärnu Tööliste Ühingu kultuuritöö.

Käesoleval aastal on juba varasügisest Ühingu korraldusel käimas intensiivne haridustöö. Ühingu juure loodi enesearendamiseklubi, mis alguse sai peale E. Haridusliidu vabaharidustöö instruktor N. Ruusi loengut.

Enesearendamiseklubi õhtud on igal kolmapäeval kella 19—21. Töö klubis on nõnda korraldatud, et seal võetakse läbi kõneoskuse küsimused teoreetiliselt vastavate materjalide järgi. Peale selle igal klubiõhtul tuleb paaril osavõtjal esineda ettekannetega ülesseatud teemadele. Esialgu teemad on piirdunud ainult kõneoskuse küsimustega, väljaarvatud mõned üldküsimused kino, teatri ja üldkultuuri kohta. Klubiõhtutest osavõtt on kaunis elav.

Peale enesearendamiseklubi töö on korraldatud rida loenguid.

Pärnu vilistlastekogu poolt korraldatud seltskonnategelaste kursustest võtsid Pärnu töölisorganisatsioonide esindajad elavalt osa. Üle poole osavõtjate perest olid töölisorganisatsioonide esindajad. Organiseerimise ja haridustöö korraldamise alal said töölisorganisatsioonide esindajad häid näpunäiteid selle kohta, kuidas korraldada haridustööd ja organiseerimist.

Mõisaküla raudteetehaste tööliste koosolek.

30. nov. pidasid Mõisaküla raudteetehaste töölised üldkogu koosolekut. Koosolekut juhtasid Liideman ja Enno. Referaadiga esines E. T. Keskliidu peasekretär J. Jalaja — Tööliskonna päevamuredest. Töölisnõukogu aruande kandis ette Liideman, millest selgus, et käitise elu areneb enam-vähem normaalselt. Mõnes osakonnas kipub tööpuudus ähvardama, mille vältimiseks töölisnõukogu on samme astunud. Peale selle kõneldi riigitööliste üldiseis olukorrast ja otsustati astuda samme koos teiste raudteekäitiste töölisega olukorra parandamiseks.

Asjalikust koosolekust võtsid osa peaaegu kõik käitise töölised.

Välismaine ringvaade.

Tööliste olukord Saksas, Itaalias ja Jaapanis.

Viimasel ajal on saksa ajakirjandusest ja paljude rahvus-sotsialistlike tegelaste suust tulnud väiteid, et Saksas on palgad ja saaduste hinnad jäänud ühele tasemele rahvus-sotsialistliku režiimi päevil. Eriti toonitasid seda hiljuti Nürnbergis toimunud suurparaadil kindral Göring ja tööfrondi juht dr. Lei. Vähe sellest, minister Göring väitis, et hal-

vemapalgaliste kategooriasse kuuluvatel töölistel on palgaolud märksa paranenud. Neid väiteid võidakse levitada tasulitatud ajakirjanduse kaudu, kõnedes paraadidel ning raadio kaudu, kuid kui hakkame analüüsima andmeid, siis näeme, et pilt on sootumaks teine.

1929. aastal 14.760.000 töölise Saksas teenisid kokku 23.339 miljonit marka, s. o. keskmiselt iga tööline teenis 1.581 marka.

1936. a. 14.350.000 töolist teenisid kokku 18.576 miljonit marka, s. o. keskmiselt töölise peale 1.294 marka. Iga tööline on kaotanud aastas keskmiselt 287 marka, s. o. 18%. Nii näeb välja see stabiilsus, millest kõnelevad ajakirjandus, raadio ja võimukandjad, kui vaadata ametlikus häälekandjas, „Wirtschaft und Statistik“ nr. 7 1937. a. toodud andmeid.

Tegelikult on olukord Saksas veelgi halvem. Esiteks on Saksas tunduvalt suurenenud kaused maksud 9,2 miljardilt 1929.—1930. a. 11,5 miljardile 1936. a. Teiseks, maks töötasudelt, vaatamata langusele, on tõusnud 396 miljonilt margalt 1929.—1930. a. kuni 1.544 miljoni margani 1936. a. Kolmandaks, igasugused mahaarvamised palgast on tõusnud 11%—23%. Neljandaks — hinnad tõusevad kõigilt ainetelt.

Säärase tööpalkade „stabiilsuse“ juures on töölise tervishoid alla läinud. Saksa haigekassade andmete järgi oli haigestumise % töölise hulgas 1932. a. 24, 1936. a. on see % tõusnud aga juba 41. Kruppi tehastes 23%—43%-dile. Praeguse korra juures on surevus tõusnud 10% võrra, surevus aga selle rahva hulgas, kes on kindlustatud haigekassades, on tõusnud 31,7%. Suuremates Saksa linnades on surevus tõusnud 63,8 1000 elaniku kohta 1932. a. esimesel poolel 73-le 1000 1937. a. I poolel (Neuer Vorwärts 22. augustist 1937. a.).

Sel ajal, kui töölise elutase on aastast aastasse halvenenud, on ettevõtjate kasud aina kasvanud, ning kui siis töölise hulgas on tekkinud rahulolematused töösturite suurte teenimiste pärast ning on esitatud nõudmisi palgade tõstmiseks, on üks tähtsam natsionaalsotsialistlik majandusteoreetik ja ekspert Nosenbruch avaldanud „Völkischer Beobachteris“ järgmisi mõtteid: „Töötasu ei oma midagi ühist kasude tõusuga, ning millised ei oleks ka kasud, töötasusid suurendada ei või.“

*

Ajalole „Ufficiale'ga“ kaasas käiva statistilise osa andmeil oli Itaalia tööstustöölise töötasu 1936. a. ainult 87% 1930. aasta töötasust. Põllutöölistel oli see ainult 77%. 1937. a. samade andmete põhjal on tööstustöölise tasu 88% 1930. a. töötasust. Mussolini võimuletulekust saadik on töölise palku vähendatud mitmel korral. Üksikutel tööaladel on see vähendamine päris katastroofiline olnud. Näiteks puuvillatööstuses. Tööstustöö-

liste ametiühingute liidu esimehe Klavenzani andmeil on sel tööalal palgad 1927. a. kuni 1933. aastani vähenenud 40%.

„Annuario Statistico Italiano“ ametlikkude andmete järgi 1937. a. on jahu tarvitamine Itaalias 1930. kuni 1936. a. vähenenud 142,5 kg ühelt inimeselt 118,6 kg. Ei võiks olla, et itaallased on vahetanud oma leiva normi mingisuguse teise toitaine vastu. Samad statistilised andmed kõnelevad, et kartulite tarvitamine on langenud 35,4 kg-lt 29,6 kg-le inimeselt, aedvilja 42—38,6 kg, suhkrut 9,1—6,7 kg, loomaliha 11,3—9,2 kg, kohvi 0,9—0,6 kg, veini 110 liitrit — 100,4 ltr. jne. Isegi puuvilja tarvitamine, on ju need Itaalias alati odavamad olnud kui leib, on langenud.

„Lavoro Fašista“ kirjutab, et Itaalias, tänu väga rasketele elutingimustele ja väga halvasti korraldatud arstiabile, on iga aasta 40.000 surnult sündinud last. 20.000 last sureb esimesel viiel päeval. 20% sündinud lastest sureb esimesel kuul. Sündivus väheneb. 1929. a. sündis Itaalias 1.124.470 last. 1936. a. langeb see arv 995.000:

*

Kui Saksas ja Itaalias töölise olukord üldtõusnud andmete põhjal on vilets, siis veelgi raskem on olukord Jaapani töölisel. Seal on suur osa naistöölisest pärispõlves, kes peavad töötama oma peremehe juures, kuna neil ei ole sealt luba lahkuda, sest nad on oma vanemate poolt peremehele müüdnud, kuna perekonna viletsus on niivõrd suur, et ei suudeta end ega lapsi kuidagi ülal pidada.

Kui Euroopa ja Ameerika töölise palgad ei vasta elumaksumusele, siis Jaapani töölise palgad, võrreldes Euroopa ja Ameerika töölise palkadega, on niivõrd viletsad, et ei saa aru, kuidas töölised üldse seal saavad ära elada.

Kõige selle juures aitab töölise palku ja elutingimusi halvendada järjest suurenevad kaused maksud.

Kui võtta keskmiseks äraelamise miinimumiks 1914. a. eest 100, siis oli see 1937. a. jaanuaris 187,9 ning juulis — 193,7.

Oma äärmiselt viletsa palga saavad jaapani töölised mitte 8-tunnilise tööpäeva eest, vaid neil tuleb töötada harilikult 10—12 tundi päevas. Väikekäitistes aga veelgi rohkem, harilikult 14—15 tundi, üksikudel juhtudel isegi 18 tundi. Sõjategevuse algusega Hiinas on üldiselt tööaega kõigis käitistes, mis tootlevad sõjamaterjale, pikendatud mitme tunni võrra.

Kõige selle juures töointensiivsus tõuseb. Viimase 5 aasta jooksul iga töölise poolt väljatootatud tootmisvõime on tõusnud 77,5%. Kõige selle juures õnnetusjuhtude arv on kohutavalt suur. Nädallehe „Dšapan Chronickl“ 20. maist 1937. a. andmeil on 1936. a. tehastes, mis kuuluvad „Nippon ajen Kaysja“le, 1000 töölisest õnnetusjuhtude all kannatanud 950 töölisest. Terase sulatamise tehases O s a k a s on 1000 töölisest vigastada saanud 923 ja metallitööstuse tehases Tenanco's — 842.

Tasud õnnetusjuhtude puhul töölistele on äärmiselt väikesed, vaatamata sellele, et väljamaksud nendel juhtudel sünnivad summadest, millised arvatakse maha tööliste palkadest, kuna ettevõtjad selleks ostarbeks midagi ei maksa. Kuid ka neid väikesi tasusid töölised ei saa kuidagi kätte, kuna maksivate seaduste järgi tööline võib saada õnnetusjuhtude puhul tasu ainult sel juhul, kui tema selgeks teeb, et see õnnetus pole juhtunud mitte tema oma vea läbi.

Kui möödunud aasta jaanuarikuus pandi maksma kord, et vallandamise puhul sai tööline tasu teatud aja eest (kord maksev ainult suurtööstuses), siis juba käesoleval aastal on see kord muudetud, arvesse võttes erakorralisi aegu ning sõjaettevalmistust Hiina ja teiste riikide vastu.

Kui töölise töö ja palgatingimused iga päevaga halvemaks lähevad, siis selle vastu tõusevad aga ettevõtjate tulud. Metallitööstuses, näiteks, ettevõtjate tulud olid 1937. a. esimese poole eest 20% 15% vastu 1936. a. Sedasama pilti pakuvad ka kõik teised tööstusalad.

Kaevandustöölise Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi juhatus koosolek peeti Brüsselis, kus arutati Rahvusvahelise Tööstusbüroo poolt kevadel 1938. a. kokkukutsutava kolmepoolse (valitsuste, ettevõtjate ja tööliste) konverentsi küsimust. Selle konverentsi tähtsaks ülesandeks on eelduste loomine tööaja lühendamiseks kaevandustes. Kutsesekretariaadi juhatus töötas välja oma täpsed ettepanekud. Mäetöölise lähem rahvusvaheline kongress astub kokku 23. mail 1938. a.

Toidu- ja maitseainete töölise Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi äsjavalminud aruanne eelmise tegevusaasta kohta näitab, et sekretariaadi liikmete arv on jõudsasti kasvanud. Aruandeaasta lõpul oli sekretariaadiga liitunud 33 liitu 10-st Euroopa riigist ja Palestiinast 300.274 üksikliikmeaga. Aasta jooksul oli liikmete arv tõusnud 131.427 liikme ehk 77,8% võrra. Kõige suurema juurekasvu andsid prantsuse toidu- ja restoraniteenijate liidud — 128.825 liiget. Ka teiste

maade liitude liikmeskond näitas tõusu. Nii Inglismaal 2.000, Norras 1.709, Poolas 1.387, Belgias 1.271 liikme võrra. Üksikute kutsegruppide järgi kuulus sekretariaati: jahu- ja suhkrutööstustöölisi 94.552, jookidetööstustöölisi 27.190, liha-, kala- ja konservitöölisi 27.500, otseselt toidu- ja maitseainete töölisi 15.955, peale selle veel tööstusharude viisi organiseeritud prantsuse töölisi 135.000.

Metsa- ja saeveskite töölise esimene rahvusvaheline kongress peeti Varssavis Ehitus- ja Puutöölise Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi korraldusel. Hästi ettevalmistatud kongressist võttis osa esindajaid nii metsa ekspordi kui impordi maadest — Soomest, Rootsist, Norrast, Poolast, Tšehhoslovakiast, Austriast, Rumeeniast, Jugoslaaviast kui ekspordi maadest ja Inglismaalt, Prantsusmaalt, Belgiast ja Hollandist kui impordi maadest. Konverentsil kõik esindajad rõhutasid üksmeelselt, et metsa- ja saeveskite töölised kuuluvad kõige-vähem-organiseeritute hulka ja seetõttu ka nende tööjõu ekspluateerimine toimub kõige põhjalikumalt. Pärast sekretäri van Achterbergi referaati kaaluti koostöö küsimust Maatöölise Rahvusvahelise Kutsesekretariaadiga, kuid küsimuse otsustamine lükati seniks edasi, kuni üksikute maade liitude juhatused pole veel asja arutanud. Konverentsil oli esindatud kokku 100.000 vabaametiühinguliselt organiseeritud metsa- ja saeveskite-töölisi. Nõupidamisel avaldatud mõtteid võiks võtta kokku järgmisel vormelisse: Iga rahva ülesandeks peab olema metsade säilitamine ja arendamine, aga ka metsas elavate ja metsas töötavate töölise eest hoolitsemine.

Masinistide ja kütjate Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi korraldusel peeti Londonis masinistide ja kütjate kongressi, kus esitati nõudmine, et selle kutseala töölise tööaega lühendatakse kuue tunnini päevas, s. o. et nende suhtes pandaks maksma neljavahetuslik tööpäev. Kutsesekretariaadi asukoht otsustati viia Taanist üle Tšehhoslovakiasse ja ta aadress on nüüd: Prag II, Hybernská.

Kanada ametiühingute 53. kongressil otsustati nõuda 6-tunnilise tööpäeva ja 5-päevalise tööpäeva teostamist, kusjuures tuleksid jätta puutumata senised palganormid. Edasi esitati nõudmine haiguse ja kütjate kongressi, kus esitati nõudmine haiguse ja tööpäeva vastu kindlustamise laiendamiseks kõigi töölise kohta ja õnnetusjuhtumite puhul pensioni maksmist 100% ulatuses vastavalt tööjõu kaotusele. Vanuspensionini saamiseks nõuti vanadusmäära alandamist kuni 60 aastani. Seejärgi korraldati vana otsust Saksa ja Itaalia kaupade boikoteerimiseks, kuni neis riikides pole jalule seatud demokraatlik kord.

Kanada ametiühingute keskliitu kuulub 141.105 liiget. Eelmise aastaga võrreldes on liikmete arv kasvanud 27.000 isiku võrra.

Poola ametiühingute 6-s kongressi pühendati peamiselt Poola sisekorra ja majandusliku olukorra selgitamisele. Sisepoliitikas nõuti tösi-demokraatliku süsteemi jaluleseadmist ja seks ostarbeks ametiühingud avaldasid soovi kõige tihedamaks koostööks talupoegadega, kelle huvides ollakse nõus toetama suurmaapidamise võõrandamist. Majanduslikku olukorra parandamiseks nõutakse laialist sotsiaalkindlustust ja seesugust plaan-

nimajandust, mida arendataks demokraatlikul põhimõttel kooskõlas maa elanikkonna suure enamuse huvidega.

Hoolimata poliitilistest ja majanduslikkudest oludest on Poola ametiühingute liikmete arv tõusnud rõõmustaval viisil. Kui 1933. aastal oli ametiühingutes 186.000 liiget, siis käesoleva aasta algul loeti neid juba 301.000 ja kongressi ajaks see arv oli veelgi märksa suurenenud. Kongressist võttis osa 200 saadikut. Eriti tugevasti olid esindatud raudteelased, tekstiiltöölised, metalli- ja puutöölised, põlutöölised, riigiteenijad, ehitustöölised, keemia ja toiduainetetöölised.

Belgia ametiühingute peanõukogu esitas uuesti nõudmise üldise tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse maksmapanemiseks ja talveabi andmiseks, kuni seadus pole teostatud. Vanusekindlustuse alal nõuti pensiooni maksmist alates 60-st aastast 6000 franki. Kuni seaduse läbiviimiseni tuleb tõsta tööstustöölise pensiooni lisatoetuste arvel, mida saadaks erimaksust — 4% ettevõtjatelt ja 3% töolistelt. Maksulist puhkeajaga, mida moodundud aastast saadik antakse ainult mõnele tööligrupile, tahetakse laiendada kogu tööstustöölise kohta.

Ameerika ametiühingute liidu (A. F. of L.) liikmete arv on sekretär-kassahoidja andmetel tõusnud 3.376.771 peale, mis tähendab kasvu 936.185 liikme võrra võrreldes eelmise aastaga. Kesklüütu kuulus 101 kohalikku liitu. Umbes samapalju liikmeid on ka teisel ülemaailmsel koondisel — Tööstusliku organisatsiooni komiteel (C. I. O.).

100-protsendiliselt on organiseeritud Ameerikas pruulimistööstuse töölised, siia juure arvatud ka alkoholivahade jookide töölised. Kogu tööstusharus on pandud maksma kollektiivlepingute võrk.

Inglise sotsiaalseadusandluse alal on näha ette terve hulk algatusi. Nimelt inglise parlamentlike traditsioonide kohaselt alamkojas otsustati loosi läbi, millised parteid ja kes rahvasaadikute nimelt saab õiguse eeloleval istungjärgul esitada seaduse-eelnõusid.

Inglise põhiseaduse kohaselt on üldiselt õigus ainult valitsusel esitada parlamentile seaduse-eelnõusid. Kuid erandjuhtudena võivad kolmelteistkümmel eripäeval ka rahvasaadikud esitada nõnda nimetatud „era-seaduse-eelnõusid“.

Sedapuhku õnn neratas Töölisparteile. Kolmeteistkümmest päevast langes loosi läbi tervelt üheksa päeva temale. Töölispartei, kelle ridadesse Inglismaal kuuluvad ka ametiühingud, kasutab peaaegu kogu oma seaduste algatuse õiguse sotsiaalseaduste

esitamiseks. Kavas näeme tööaja lühendamise, mäetööstuse võõrandamise, vallandatud tööliste ja teenijatele kahjutasu maksmise, maksulise üldise suvepuhkuse, pagaritööstuses öötöö keeluseaduse ja muude sarnaste nimetamist. Iseküsimus on muidugi see, kas need eelnõud leiavad parlamendi poolt ka vastuvõtmist praeguste jõudude vahekorra juures.

Nurjunud katseks osutus Ameerika ametiühingute liidu (A. F. of L.) ja Tööstusliku organisatsiooni komitee (C. I. O.) lepitamine. Teatavasti moodundud aastast saadik valitseb mõlemate suurte organisatsioonide vahel terav vahekord. A. F. of L. katkestas kõik suhted nende ametiühinguliste organisatsioonidega, kes astusid mingisse vahekorda C. I. O.-ga. Nüüd peeti hiljuti mõlema poole esindajate koosolekut, kus püüti leida lahendust peaküsimusele — organisatsioonilise probleemile. Enne kõike püüti selgitada olukorda neis liitudes, millistes põrganud kokku kumbki pool (mõned ametiühingud nimelt kuuluvad osaliselt kummassegi organisatsiooni); seks kavatseti kutsuda ellu parteitsesed kuueliikmelised komisjonid. Siis kaaluti nende liitude tagasitulekut A. F. of L.-i, kust nad varem olid sunnitud jääma eemale. Lõpuks püüti jõuda selgusele, millistes tööstusharudes peaks õigus olema asutada ainult üks tööstusharu ühinguid. Kuid kõigis neis punktides jäi kokkulepe saavutamata, nagu üksmeelselt teatavad mõlemad pooled.

C. I. O. juhi Levisi häälekandja kirjutab õige pessimistlikult ja ütleb, et konflikti lahendamiseks on saavutatud vähe või õigemini peaaegu mitte midagi. Mõlemad pooled, nii öeldakse seal, avaldavad soovi tüli lõpetamiseks, ja see ongi kogu see edu, mida saavutati. Tööstusharu liidu küsimus on ikkagi veel see suur probleem, millest ei saada üle. C. I. O.-l ei ole vähematki kavatsust taanduda sellel põhimõttel. Kõik osutavat sellele, et läbirääkimised venivad pikale ja võivad kesta nädalaid ja isegi kuud.

A. F. of L. delegatsiooni esimees läbirääkimistel, Harrison, ütles: Kui inimesed ehitavad suurt maja, siis töö nõuab oma järjekorda, ja see nõuab teatud aega, kuni maja saab valmis. Kuigi läbirääkimised on juba katkestatud, kavatsetakse neid siiski veel edaspidi jätkata.

Nõukogude Liidu ametiühingute esindajad sõlmisid kokkuleppe Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu juhatuse esindajatega R. A. Liitu asutumise kohta. Sisseastumise tingimusi pole seni veel avaldatud. Kui Vene ametiühingute liitumine R. A. L-ga tuleb tööpooldest toime, siis jäävad Liidust veel eemale ainult Jaapani, Lõuna-Aafrika, Austraalia ja Uus-Meremaa ametiühingud, millistega aga ka käivad läbirääkimised liitumiseks.

Lühiteateid.

Reas Tallinna käitistes on esmakordselt valitud töölisanemaid. Nii on töölisanemaid valitud Põhjala kummitööstuses, Orto keemiatööstuses, O/ü. Mootoris, Keila villatööstuses, Eesti Dvigatelis ja Jürgensoni kivitööstuses.

18. detsembril peeti Tallinnas jõuvankrijuhtide kutseorganisatsioonide esimest üleriiklikku konverentsi. Esindajaid oli koos üle 100. Erilist elevust tekitasid jõuvankrijuhtide tööaja-, tööolude-, palgalise puhkuse-, tööinspektsiooni-, õnnetuste-, invaliid-

suse, vanaduse vastu kindlustamise küsimused. Võeti vastu rida seisukohti, mis esitatakse vastavatele ministriumidele.

20. detsembril peeti Kiviõlis kaevandustöölise erakorralist kongressi. Kongressil võeti vastu kaevandustöölise ühingu toetuskassa kodule, mis hakkab maksma 1. jaanuaril.

Tallinna Ühishaigekassa korralisel volinike peakoosolekul 20. detsembril otsustati uue maja ehitamine jaatavalt. Uue maja hinnaks kalkulatsoonide järele oleks kr. 650.000.— Samuti otsustati osaliselt tõsta teenijate palku.

Majandusloenduse andmestiku eelkookuvõtete alusel on koostatud ülevaade käsitööstuse ulatusest, millest selgub, et üle riigi on ümmarguselt 24.000 käsitööstuslikku ettevõtet, milles andmete järgi sai täieliku või osalise ülalpidamise 32.000 töötajat.

Üleriiklik tekstiiltöösturite ühingu koosolekul leiti, et tekstiiltööstuse seisukord on raske, mille tõttu mõned vabrikud on raskustesse sattunud. Ka leiti, et töölisel palganõudmistega liialdavad ja töölis-konna asutuste poolt antav informatsioon olla äärmiselt ühekskülgne.

Hiljuti anti riigihoidja dekreedina mere meeste tööaja seadus, mis hakkab kehtima 1. jaan. 1938. a. Meremeeste tööaja normeerimisel selle seadusega on võetud arvesse eeskätt meie olusid, meremeeste kui ka laevaomanike seisukohti, kusjuures eeskujuks on võetud Skandinaavia ja Soome vastavaid seadusi.

Käsitööstuskoja aastakoosolekul peeti tarvilikuks käsitööstusettevõtete arvulist piiramist. Samuti tunnustati vajalikeks käsitööstusmuuseumi asutamine.

Silma torkab erakordselt suur tööõnnetuste hulk Kiviõli põlevkivi kaevanduses ja õlivabrikutes. Lähemalt asjaolusid analüüsides, millest tööõnnetused on tingitud, peab ütleva, et suurema osa õnnetusi põhjustavad puudulikud kaitseabinõud.

Erasettevõtete Ametnikkude Koda hakkab uuest aastast välja andma oma häälekandjat. Kojamaksu on tasunud üle 10.000 valija. Vaim-

sel alal töötavate töölepingu seaduse eelnõule on antud käik.

O. Kersoni kunstsarve vabrik hakkab töötama kolm päeva nädalas tellimiste vähesuse tõttu.

Kalanduskoja nõukogu pidas tarvilikuks elukutseliste kalurite arvu piiramist. Meil praegu saab kalapüüdmisest sissetulekut umbes 10.000 perekonda. Sealjuures on aga kala kogutoodang aastas 3,5 miljonit krooni, seega ühe perekonna keskmine aasta sissetulek 350 krooni.

Trükitöölise Liidu juhatuse poolt esitati majandusministrile kava elamu ehitamiseks ühes kalkulatsoonidega. Kavatakse ühiselumaja suudaks mahutada 60 perekonda. Maja ehitamine toimuks ühistegelisel alusel, kusjuures töölisel omalt poolt kokku panevad 10 protsenti ehituskapitalist ja laenavad selleks otstarbeks 90 protsenti. Laenu tahtakse saada pikajalists 200.000 krooni ulatuses 2 protsendiga 20 aastale.

Tartu Töölisühingute Keskliit otsustas sel talvel korraldada töölistesse puutuvate küsimuste kohta loenguid. Lektoriteks on kutsutud rida tuntud ülikooli õppejõude.

Pärnu Töölise Ühingu Ühingu kavatakse välja anda ametiühinglase käsiraamatut. Raamatu koostamine jäeti E. Joonase hooleks, kes loodab käsikirja esitada juba jõuluks.

Tallinna linnavalitsuse ehitusosakonnas vallandati üle 200 tööliste. Linnapea seletuse järgi tähendavat see üleviimist madalamatele palkadele. Linnavalikogu võttis ühel häälil vastu soovivalduse, et linnatöölisi talvel ei vallandataks ja nende palku ei alandataks, kui ka, et linnavalitsus eelarve koostamisel silmas peaks linnateenijate palkade kõrgendamist tõusva elukalliduse kohaselt, eriti alamaal astmel.

Tartus karistati kaht töösturit, H. Vesterit ja M. Schapirot, Tartu üldhaigekassale valeandmete andmise eest. H. Vesterit, kel on saapatööstus, karistati 4-kuise vangistusega ja M. Schapirot, kel on rätsepatööstus, 1-kuise arestiga.

SISU: 1) Ametiühingute liikmemaksudest ja kassadest. 2) 30 aastat rõivastöölise ametiühinguid Tallinnas. 3) 40-tunnilise tööpäeva kaitseks. 4) Ringvaade. 5) Välismaine ringvaade. 6) Lühiartikleid.

Tegev- ja vastutav toimetaja: J. Jalaja.

Väljaandja: E. Töölisühingute Keskliit. Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 41—5, telefon 460-52; avatud igal tööpäeval kella 10—12 ja 18—20.

Ilmub kuus vähemalt 16-leheküljelise numbrina.

Ilmunud 23. detsembril 1937.

Tellimishind: aastas 1 kroon, 6 kuud 60 senti; üksiknumber 10 senti. **Kuulutuste hind:** 1 lk. — 30 krooni, 1/2 lk. — 16 kr., 1/4 lk. — 8 kr., 1/8 lk. — 5 kr. Kuulutused tekstis ja esiküljel 50% kallimad.